

Aktywny Rodzic – najczęściej zadawane pytania i odpowiedzi pracowników Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Temat nowego rządowego programu Aktywny Rodzic wciąż budzi sporo emocji. Można na jego temat znaleźć w sieci wiele materiałów i szkoleń. My jednak, zamiast szukać interpretacji ustawy, postanowiliśmy zasięgnąć informacji u źródła, czyli w [Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej](#). Nurtujące rodziców i dyrektorów placówek pytania zadaliśmy osobom, które bezpośrednio pracowały nad zapisami ustawy i są odpowiedzialne za jej wdrożenie. **Eksperti z Departamentu Polityki Rodzinnej** przybliżyli główne założenia programu i szczegółowe warunki przyznawania nowych świadczeń.

Spis treści:

- Aktywny rodzic – trzy nowe świadczenia dla rodziców
- Aktywnie w domu
- Aktywni rodzice w pracy
- Aktywnie w żłobku
- Aktywnie w żłobku a RKO
- Limit opłaty dla rodzica
- Aktywny rodzic – wnioski składane przez rodziców
- Aktywnie w żłobku – zadania placówki
- Często zadawane pytania

Aktywny rodzic – trzy nowe świadczenia dla rodziców

Ustawa o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka Aktywny Rodzic wejdzie w życie 1 października 2024 roku. Ustawa wprowadza nowe świadczenia pieniężne, które zastąpią obowiązujące jeszcze do końca września świadczenie o nazwie Rodzinny Kapitał Opiekuńczy i dofinansowanie żłobkowe w wysokości 400 zł.

Te nowe świadczenia to:

- Aktywnie w domu
- Aktywni rodzice w pracy
- Aktywnie w żłobku

W ramach przepisów przejściowych zainteresowane osoby mogą kontynuować do wyczerpania stare świadczenia, ale **nowe będą dawać zdecydowanie większe wsparcie** dla rodziców dzieci w wieku tzw. żłobkowym.

Przed wszystkim znaczące dla rodziców będzie to, że świadczenia z programu Aktywny Rodzic przysługują na każde dziecko.

Aktywnie w domu

Świadczenie Aktywnie w domu zastąpi funkcjonujący aktualnie Rodzinny Kapitał Opiekuńczy. Jest to najprostsze świadczenie, w którym **obowiązują jedynie kryteria wiekowe**. Będzie ono przysługiwać **na każde dziecko** (również pierwsze w rodzinie) w wieku od 12. do 35. miesięcy. Nie ma tu wymogu aktywności zawodowej ani obowiązku uczestniczenia dziecka w zajęciach w placówce. Jest to najniższe ze świadczeń w ramach programu Aktywny Rodzic, ponieważ jego **kwota wynosi 500 zł miesięcznie na dziecko**.

Aktywni rodzice w pracy

W przypadku świadczenia Aktywni rodzice w pracy, czyli tzw. „babciowego”, jak sama nazwa wskazuje, obowiązywał będzie **warunek aktywności zawodowej**. Bardzo ważne jest podkreślenie, że warunek ten **dotyczy obydwójga rodziców**. Pojęcie aktywności zawodowej jest w ustawie zdefiniowane, przy czym są tutaj uwzględnione **różne formy zatrudnienia**, m.in. etat, umowy cywilno-prawne, działalność gospodarcza, służba mundurowa czy działalność rolnicza.

Podobnie jak w przypadku świadczenia Aktywnie w domu, będzie tutaj obowiązywało **kryterium wieku dziecka 12-35 miesięcy**. Świadczenie Aktywni rodzice w pracy będzie wypłacane w wysokości **1500 złotych miesięcznie lub 1900-tych na dziecko niepełnosprawne**.

Świadczenie Aktywni rodzice w pracy **nie będzie natomiast przysługiwało, jeżeli dziecko będzie objęte opieką w żłobku**, klubie dziecięcym, u dziennego opiekuna bądź w przedszkolu. Nawet jeżeli rodzice będą aktywni zawodowo!

Wymiar aktywności zawodowej rodziców

Wymiar aktywności zawodowej uprawniający do uzyskania świadczenia Aktywni rodzice w pracy będzie mierzony według zapisów ustawowych. Podstawą wyliczenia będzie tutaj poziom składek na ubezpieczenie społeczne od wykonywanej aktywności zawodowej.

Rodzice łącznie będą musieli mieć podstawę składek emerytalno-rentowych czy społecznych **co najmniej na poziomie 100% pensji minimalnej**, przy czym żadne z nich nie może mieć tej podstawy niższej niż 50% składek pensji minimalnej. Od tej zasady są oczywiście wyjątki np. w przypadku różnego rodzaju ulg dla działalności gospodarczej. Zapis taki wynika z założeń ustawy Aktywny Rodzic, której **jednym z podstawowych celów jest aktywizacja zawodowa rodziców** dzieci w wieku 1-3.

W przypadku osób **samotnie wychowujących dziecko** nie ma obowiązku wykazywania aktywności zawodowej drugiego rodzica. Natomiast podstawa składek musi w takim wypadku wynosić minimum **100% pensji minimalnej** dla tego rodzica, który opiekuje się dzieckiem.

Aktywnie w żłobku

Aktywnie w żłobku to świadczenie, które zastąpi obecne świadczenie z artykułu 64c ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, czyli tzw. 400 zł dofinansowania żłobkowego. Tak naprawdę **warunki przyznawania pozostają takie same**, zmieni się natomiast kwota. Wysokość świadczenia to maksymalnie 1500 zł lub 1900 złotych w przypadku dziecka niepełnosprawnego.

Realnie na konto placówki będą wpływały **środki w wysokości opłat, jakie ponosiłby rodzic**, z uwzględnieniem **limitu 1500/1900 zł**.

W przypadku tego świadczenia **nie obowiązują limity wiekowe**, z wyjątkiem tych, które funkcjonują w ustawie o opiece nad dziećmi do lat 3. Czyli do żłobka lub dziennego opiekuna może być zapisane dziecko od 20. tygodnia życia, natomiast do klubu dziecięcego po ukończeniu 12. miesiąca życia. Nie obowiązuje w przypadku tego świadczenia też warunek aktywności zawodowej rodziców.

Świadczenie Aktywnie w żłobku będzie przysługiwało **na cały okres pobytu dziecka w instytucji opieki**.

Aktywnie w żłobku a RKO

Wejście w życie ustawa Aktywny Rodzic z dniem 1 października 2024 r. **uchyla ustawę o rodzinnym kapitale opiekuńczym (RKO)**, a także rozdział 8a w ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat, który dotyczy prawa do dofinansowania do żłobka.

Aktywny Rodzic wprowadza nowe świadczenia pieniężne, które zastąpią Rodzinny Kapitał Opiekuńczy oraz dofinansowanie kosztów objęcia dziecka opieką żłobkową w wysokości 400 zł. Żeby tak się jednak stało, **konieczne będzie złożenie przez rodziców wniosku** o nowe, bardziej korzystne dla niego świadczenie. W przypadku nie złożenia wniosku, nadal będą wypłacane środki z przyznanych wcześniej świadczeń.

Podstawową różnicą między świadczeniami z programu Aktywny Rodzic a RKO jest to, że **nowe świadczenia będą przysługiwały na każde dziecko**, również na pierwsze dziecko w rodzinie.

AKTYWNY RODZIC

	Aktywnie w domu	Aktywni rodzice w pracy	Aktywnie w żłobku
wysokość świadczenia	500 zł	1500 zł	do 1500 zł
		1900 zł w przypadku dziecka z niepełnosprawnością	
przysługuje na każde dziecko w rodzinie	✓	✓	✓
wymóg aktywności zawodowej rodziców	✗	✓	✗
dziecko uczęszcza do instytucji opieki	✗ ✓	✗	✓
kryterium wieku 12-35 miesięcy	✓	✓	✗

Limit opłaty dla rodzica

Ustawa Aktywny Rodzic mówi również o **limicie opłaty dla rodzica w instytucji opieki**. Limit ten wynosi **2200 zł miesięcznie** i będzie obowiązywał do 31 marca 2025 roku. Ta kwota wynosi 120% uśrednionego kosztu pobytu dziecka w żłobku, czyli jest wyliczana na podstawie średnich kosztów jednostek samorządu terytorialnego w zakresie prowadzenia instytucji opieki na dziećmi wieku do lat 3. W kwotę **nie są wliczane opłaty za wyżywienie czy zajęcia dodatkowe**.

Warto podkreślić, że limit 2200 zł dotyczy **opłaty ponoszonej przez rodzica, a nie chesnego w placówce**.

Oznacza to, że jeżeli placówka otrzymuje jakieś dodatkowe środki na obniżenie opłaty, np. z budżetu gminy bądź korzysta np. z dofinansowania z programu Aktywny Maluch, to **podstawowa, cennikowa opłata za pobyt dziecka, przed zniżkami i ulgami może przekroczyć kwotę 2200 zł**.

Jeśli natomiast opłata dla rodzica w wybranej przez niego placówce będzie przekraczała ustalony limit, wówczas świadczenie aktywnie w żłobku nie będzie przysługiwało.

Aktywny rodzic – wnioski składane przez rodziców

Składanie wniosków w ramach programu Aktywny Rodzic **rozpocznie się 1 października 2024 r.** **Wniosek będzie musiał złożyć rodzic dziecka** i będzie mógł to zrobić **przez bankowość elektroniczną, PUE ZUS albo przez Empatię**. Aby ubiegać się o świadczenie Aktywnie w żłobku, rodzic będzie musiał **wskazać konkretną instytucję**, do której uczęszcza dziecko.

Rodzice nie będą musieli składać **żadnych dodatkowych dokumentów** - umów o pracę, umów z placówką, zaświadczeń. Po odpowiednim wypełnieniu wniosku, wszystkie **dane będzie weryfikował ZUS**.

Jeśli rodzic złoży **wniosek w ciągu dwóch miesięcy od daty przyjęcia takiego dziecka**, świadczenie Aktywnie w żłobku będzie przysługiwało **od dnia, w którym dziecko zaczęło uczęszczać do żłobka, klubu dziecięcego lub znajduje się pod opieką dziennego opiekuna**.

Natomiast żeby **zachować ciągłość świadczeń**, zostało wprowadzone takie rozwiązanie, że jeżeli rodzic złoży **wniosek w ciągu trzech miesięcy** od dnia wejścia w życie ustawy Aktywny Rodzic, czyli od 1 października, **świadczenie będzie przysługiwało od 1 października**.

ZUS będzie miał **dwa miesiące na rozpatrzenie wniosku**, a pierwsze świadczenia zostaną wypłacone najwcześniej pod koniec listopada 2024. Jeżeli dziecko uczęszczające do instytucji opieki otrzymywało do tej pory dofinansowanie 400 zł, to będzie ono wypłacone za ten okres oczekiwania na środki z Aktywnego Rodzica przy czym o tę kwotę zostanie obniżona wypłata środków ze świadczenia Aktywnie w żłobku.

Aktywnie w żłobku – zadania placówki

Do zadań osób zarządzających placówkami będzie należało, tak jak do tej pory, składanie co miesiąc, do piątego dnia roboczego danego miesiąca, informacji z listą dzieci uczęszczających do instytucji. Dane będą przekazywane, jak dotychczas, na formularzu RKZ-5, który zostanie nieco zmodyfikowany, aby zawierał bardziej szczegółowe informacje, np. o dofinansowaniu z gminy czy z programu Aktywny Maluch.

Te dane będą potrzebne, **aby ZUS miał możliwość weryfikacji** rodziców dzieci uczęszczających do placówki. ZUS będzie mieć możliwość sprawdzenia nie tylko, czy dziecko jest powiązane z daną instytucją, ale generalnie, czy jest w jakimkolwiek systemie opieki, aby **wyeliminować sytuację, że w jednym miesiącu są wypłacane różne świadczenia**.

Wypłata na konto placówki

Środki ze świadczenia Aktywnie w żłobku będą trafiały bezpośrednio na konto instytucji zadeklarowanej w Empatii. Jednak biorąc pod uwagę zmianę systemu świadczeń, w pierwszych miesiącach prawdopodobnie rodzic będzie musiał pokryć opłatę dla placówki, żeby w późniejszym czasie otrzymać wyrównanie.

Jest to jednak kwestia do uregulowania w umowie pomiędzy rodzicem a placówką. Są tutaj możliwe różne rozwiązania, ważne natomiast, ażeby było to transparentne. Ustawa Aktywny rodzic dała samorządom możliwość **kontroli, czy faktycznie opłata za pobyt dziecka została obniżona**. Jeżeli zostaną wykryte nieprawidłowości i **nie zostaną one usunięte, placówki grożą sankcje** w postaci wykreślenia z rejestru żłobków i klubów dziecięcych albo z wykazu dziennych opiekunów.

Często zadawane pytania

Czy pobieranie dofinansowania z programu Rodzinny Kapitał Opiekuńczy w kwocie po 1000 zł do września 2024 wpłynie na przyznanie świadczeń z programu Aktywny Rodzic od października 2024?

Fakt pobrania wcześniej środków z RKO nie ma żadnego wpływu na wypłatę świadczeń z programu Aktywny Rodzic. Jeżeli było pobierane świadczenie Rodzinny Kapitał Opiekuńczy po 1000 zł, a na dzień 1 października dziecko nie skończyło jeszcze 35 miesięcy i np. będzie uczęszczało do żłobka, to będzie przysługiwało świadczenie Aktywnie w żłobku. Podobnie będą przysługiwały, przy spełnieniu odpowiednich warunków, dwa pozostałe nowe świadczenia.

Jakie świadczenie może pobierać rodzic dziecka w wieku poniżej 3 lat, które uczęszcza do przedszkola?

Na dziecko w wieku poniżej 3 lat nie przysługuje świadczenie Aktywnie w żłobku, ponieważ, jak w wskazuje ustawa, jest ono przeznaczone na pokrycie kosztów pobytu dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Nie przysługuje też świadczenie Aktywni rodzice w pracy, ponieważ jest ono przeznaczone dla rodziców dzieci, które nie są objęte żadną formą opieki instytucjonalnej. Nie ma natomiast żadnych przeszkód, aby w takim wypadku rodzic złożył wniosek o świadczenia Aktywnie w domu, w przypadku którego jedynym kryterium jest wiek dziecka.

Czy złożenie wniosku o Aktywnie w żłobku automatycznie anuluje dofinansowanie żłobkowe 400 zł? Co, jeśli rodzic nie złoży wniosku o nowe świadczenie?

W przypadku, jeżeli jest już przyznane prawo do świadczenia 400 zł, a rodzic nie złoży wniosku o nowe dofinansowanie do żłobka, dalej będzie przysługiwało dofinansowanie 400 zł. **Przejście na nowe świadczenie wymaga złożenia wniosku i musi go złożyć rodzic dziecka.** Do momentu rozpatrzenia wniosku przez ZUS, rodzicom dalej przysługuje dawne dofinansowanie żłobkowe. ZUS będzie weryfikował, na które dzieci zostało wpłacone 400 zł i o tę kwotę pomniejszy wypłatę środków z Aktywnie w żłobku.

Czy placówka z czesnym powyżej 2200 złotych może zakwalifikować się do programu Aktywny rodzic?

2200 złotych to limit opłaty ponoszonej przez rodzica, nie czesnego! Chodzi więc o kwotę, którą musiałby zapłacić rodzic, gdyby nie było dofinansowania z programu Aktywny Rodzic. Podstawowa opłata za pobyt dziecka w placówce może być więc wyższa, jeżeli instytucja dostaje inne dofinansowania, np. z gminy czy z programu Aktywny Maluch (dawniej Maluch Plus).

Czy są jakieś konkretne wytyczne co do zapisów w umowie pomiędzy rodzicem i placówką?

Kwestia umowy między rodzicami a instytucją opieki nie jest w żaden sposób uregulowana w ustawie. Ważne jest, aby zgadzały się przede wszystkim kwoty na umowie i aby w przypadku kontroli z gminy była możliwość potwierdzenia faktycznego obniżenia opłaty za pobyt dziecka ponoszonej przez rodzica.

Czy można będzie pobierać świadczenie Aktywni rodzice w pracy w momencie, kiedy dziecko uczęszcza do żłobka, klubu dziecięcego lub jest objęte opieką opiekuna dziennego?

Świadczenie Aktywni rodzice w pracy skierowane jest do aktywnych zawodowo rodziców dziecka, które nie uczęszcza do żadnej instytucji opieki. Na pokrycie kosztów pobytu dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna przeznaczone jest świadczenie Aktywnie w żłobku. Jeżeli rodzice są aktywni zawodowo i posyłają dziecko do instytucji opieki, nie mają wówczas prawa do

świadczenia Aktywni rodzice w pracy. Dotyczy to także dzieci poniżej 3 roku życia uczęszczających do przedszkola.

Czy jest możliwość zmiany wyboru świadczenia?

Rodzic będzie miał możliwość wyboru świadczenia i nawet wielokrotnego zmieniania go w zależności od bieżącej sytuacji. Warunkiem jest jednak, że w danym miesiącu można korzystać tylko z jednego z trzech poniższych świadczeń.

Czy świadczenia z programu Aktywny Rodzic przysługują obywatelom Ukrainy?

Świadczenie Aktywni rodzice w pracy i Aktywnie w domu nie przysługują obywatelom Ukrainy, którzy przybyli do Polski w związku z działaniami wojennymi. Przysługuje im natomiast prawo do świadczenia Aktywnie w żłobku, jeżeli posiadają status UKR.

Jakie warunki trzeba spełnić, żeby otrzymać świadczenie w wysokości 1900 zł na dziecko niepełnosprawne?

Jak czytamy na stronie [Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej](#): „Rodzice dziecka z niepełnosprawnością, które posiada orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, będą mogli uzyskać na to dziecko, po spełnieniu warunków ustawowych danego świadczenia, świadczenie „aktywni rodzice w pracy” w podwyższonej wysokości 1900 zł miesięcznie albo świadczenie „aktywnie w żłobku” w maksymalnej wysokości 1900 zł miesięcznie”.